



Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központ
3580 Tiszaújváros, Mátyás király út 34.

Tel.: 49/544-560 Fax: 49/544-571 E-mail: human@tujvaros.hu

Levelezési cím: 3581 Tiszaújváros, Pf.: 64.

46
Tisza-
újváros

BELSŐ UTASÍTÁS

A

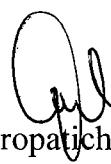
HIGIÉNÉS KÉZMOSÁS/KÉZFERTŐTLENÍTÉS VÉGREHAJTÁSÁRÓL

Tiszaújváros, 2012. június 01.

Készítette:


Dulházi Istvánné
szakmai vezető

Jóváhagyta:


Poropatich Péter
intézményvezető



A kézhigiéne az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések megelőzésének egyik legfontosabb eszköze. Figyelembe véve azt a tényt, hogy fertőzések a szociális ellátó rendszer körülményei között is kialakulhatnak, az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések és kórokozók a szociális intézményekben is megjelenhetnek (a szociális ellátás és egészségügyi ellátás között ingázó betegek miatt), indokolt, hogy a kézhigiénés módszereket és gyakorlatokat a szociális intézményben dolgozók is ismerjék és alkalmazzák.

Az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések zöme kontakt módon terjed, azaz a beteget ellátó személyzet keze viszi át a kórokozókat. A külső környezettel közvetlenül érintkezésben kerülő bőrfelszínek közül *a kéz bőre* tekinthető a legszennyezettebbnek. A bőrfelületen megtelepedő mikroorganizmusok miatt a fertőzés terjedési mechanizmusában egyik legfontosabb *közvetítő tényező a kéz*.

A kézhigiéne példamutató végzése, jelentőségének állandó hangsúlyozása és a végrehajtás szigorú, folyamatos ellenőrzése – az egyéb higiénés rendszabályok betartásának figyelemmel kísérése mellett – minden egészségügyi és szociális szolgáltatást végző személy fontos kötelessége.

1. FOGALOM-MEGHATÁROZÁSOK

Kézhigiéne: a kezek tisztítására, fertőtlenítésére vonatkozó előírások, eljárások összessége.

Kézmosás: a kezek megtisztítása vízzel, szappannal, vagy antimikrobiális hatású szappannal.

Higiénés kézfertőtlenítés: eljárás, melynek során biocid hatóanyagot tartalmazó kézfertőtlenítő készítménnyel a kezeken (és az alkarokon) pusztítjuk el a bőr felületén lévő ún. átmeneti (tranzitórikus) mikroflórát

Fertőtlenítő kézmosás: eljárás antimikrobiális hatóanyagot és felületaktív anyagot (tenzidet) is tartalmazó kézfertőtlenítő készítménnyel víz hozzáadása mellett, elpusztítva a bőr felületén lévő átmeneti (tranzitórikus) mikroflórát, valamint feloldva és eltávolítva a kezeken (és az alkarokon) lévő szennyeződéseket (egyfázisú

tisztító/fertőtlenítő hatású kézfertőtlenítés).

Betegzóna: A WHO által javasolt kézfertőtlenítés öt alapesetének „környezeti” megjelenítésével kapcsolatos. Tartalmazza „X” a beteget és az őt körülvevő élettelen környezetet. Ide tartozik a beteg intakt bőre, és minden olyan élettelen tárgy/eszköz/felület, melyet a beteg maga megérinthet, *vagy* direkt módon fizikai kontaktusba kerülhet a beteggel pl.: ágy, ágyvégek, éjjeliszekrény, ágyasztal, ágynemű, terápiás eszközök. Ide tartoznak azok a felületek, melyeket a dolgozók a beteg ellátása során gyakran érintenek, pl. személyes eszközök, ajtókilincs, különböző nyomógombok, fogantyúk stb.

Betegellátási pont: Az a hely, ahol egyidejűleg van jelen a beteg, az egészségügyi dolgozó és az ápolás/ellátás/gyógyítás aktusa; ahol érintkezés történik a beteggel és az őt körülvevő környezettel a betegzónán belül. A fogalom a szükséges kézfertőtlenítés elvégzésének tényleges helyét (ott, ahol az egészségügyi szolgáltatás ténylegesen megtörténik) jelöli meg. Azaz a kézfertőtlenítő szernek (lehetőleg alkoholos kéz-bedörzsölő szernek) ott kell rendelkezésre állnia, *vagy a* legkönnyebben elérhetőnek lennie, ahol a tényleges betegellátás történik. A kézfertőtlenítő szernek a betegzónában kell elérhetőnek lennie.

2. ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK, SZABÁLYOK

2.1. A kezek állapotával kapcsolatos követelmények

- A köröm-toilette rendszeres végzése nagyban elősegíti a kéz megfelelő higiénés állapotát.
- A köröm-toilette terjedjen ki a körömre, a köröm alatti területre, a körömágyra, valamint a köröm körüli bőrképletekre.
- A köröm-toilette végzése során ügyelni kell arra, hogy a körömágy ne sérüljön.
- A körmöknek rövideknek, az ujjbegyeket meg nem haladó hosszúságúaknak és lekerekített (legömbölyített) végűeknek kell lenniük.
- Munkavégzés közben gyűrűk, műkörmök, festett körmök, karkötők, karóra viselése

nem ajánlott.

- Sebes, ekcémás, egyéb gyulladásos bőrfolyamat esetén közvetlen betegellátás nem végezhető.

2.2. A kézhigiéne végrehajtásához szükséges eszközök

A kézhigiéne kivitelezéséhez szükséges strukturális elemek:

- folyékonyszappan-adagoló,
- kézfertőtlenítőszer-adagoló,
- kézápolószer-adagoló,
- papírtörölő / adagolós papírtörölő *vagy*
- egyszer használatos textiltörölő adagoló készülék.

A kézmosáshoz folyó meleg vízzel és a vízvételhez lengőkaros csapteleppel, *vagy* érintés nélküli szenzoros csapteleppel szerelt kézmosót kell biztosítani.

2.3. A kézmosással/kézfertőtlenítéssel kapcsolatos szabályok

- *Szappannal és folyó, langyos vízzel* történő kézmosást munkába lépéskor, étkezés előtt, WC-használat után végezzünk.
- *Fertőtlenítő kézmosást*, azaz egyfázisú tisztító fertőtlenítő szerrel történő kézfertőtlenítést akkor kell végezni, ha a kézen látható szennyeződés van.
- A szappannal és folyó vízzel történő kézmosás, illetve egyfázisú tisztító fertőtlenítő szerrel történő higiénés kézfertőtlenítés után a kezek szárítását egyszer használatos papírtörölközővel, *vagy* automata textiltörölköző-adagolóval (pl. CWS törölköző-adagoló) kijuttatott, rolis, egyszer használatos textiltörölközővel lehet végezni.
- Többször használható textiltörölköző használata tilos!
- A kézmosáshoz/kézfertőtlenítéshez szükséges folyékonyszappant, alkoholos kézfertőtlenítő készítményt, fertőtlenítő hatású folyékonyszappant, illetve a bőr ápolására szolgáló bőrápoló krémet mechanikus (alkarral, könyökkel, *vagy* lábpedállal működtethető), illetve elektromos szenzoros *fali adagolóból* kell

kijuttatni.

Kivételt képeznek a kis kiszerelésű (30-100 ml-es), személyre szóló (nyakba akasztható, illetve zsebben hordozható kivitelű) műanyagflakonban lévő alkoholos (oldat, vagy gél) kézfertőtlenítő készítmények, melyeket a személyzet munkavégzés alatt magánál tart és csak ő használ.

- A higiénés kézfertőtlenítéshez (alkoholos kézbedörzsöléshez), illetve fertőtlenítő kézmosáshoz csak erre a célra, az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által engedélyezett készítmények alkalmazhatók!

2.4. A Tiszaújvárosi Humánszolgáltató Központ szakmai egységeiben használt kéztisztító- és ápoló szerek

- BradoMan Soft higiénés kézfertőtlenítő szer - higiénés kézfertőtlenítő szer
- Bradogél higiénés kézfertőtlenítő szer – higiénés kézfertőtlenítő szer
- Inno-sept fertőtlenítő oldat – fertőtlenítő hatású kéz- és felülettisztító
- Petra kézkrém

A fent felsorolt kéztisztító- és ápoló szereket az alábbiakban feltüntetett módokon használják az intézmény egységeiben:

- „Napsugár” Bölcsőde – fali adagolókból,
- Gondozási Központ Idősek Klubjai – fali adagolókból,
- „Ezüsthíd” Gondozóház – fali adagolókból,
- Hajléktalanok Átmeneti Szállása – fali adagolókból,
- Házi segítségnyújtás gondozónők – 50 ml-es kiszerelési egységben, csak egyéni használatra

2.5. A fali fertőtlenítőszer-, folyékonyszappan- és bőrápoló készítmény-adagolóval kapcsolatos követelmények

- A kézmosó helyeket (kézmosó kagylót) úgy kell telepíteni, illetve olyan csaptelepet (ún. orvosi csaptelep) kell felszerelni, hogy a kézmosáskor keletkező fröccsenő víz ne szennyezhesse a kézmosó hely környezetét.

- A kézmosáshoz, kézfertőtlenítéshez alkalmazott készítmények kijuttatására szolgáló fali adagolót közvetlenül a kézmosó kagyló mellett kell felszerelni úgy, hogy a készítmény adagolása könnyen kivitelezhető legyen.
- A fali adagoló, illetve annak minden alkatrésze könnyen tisztítható, illetve fertőtleníthető legyen.
- A fertőtlenítőszer adagolót az első feltöltés előtt, valamint minden újratöltés előtt alaposan meg kell tisztítani.
- Az adagoló csőrendszerét, kifolyó nyílását forró vízzel alaposan át kell öblíteni.
- A fali adagoló tartályát minden feltöltés előtt meg kell tisztítani és fertőtleníteni.
- A betöltött készítmény nevét és a betöltés dátumát az adagoló tartályán fel kell tüntetni.
- Az adagoló csak részben kiürült tartályát nem szabad utántölteni.

2.6. A kézmosás/kézfertőtlenítés gyakorisága

Kezet kell mosni/fertőtleníteni, tekintet nélkül a kesztyűviselésre:

- beteggel történő kontaktus előtt,
- aszeptikus beavatkozás előtt,
- testváladékkal történő kontaktus után,
- a beteggel történő érintkezést követően,

a beteg környezetének érintését követően.

3. A KÉZMOSÁS/KÉZFERTŐTLENÍTÉS VÉGREHAJTÁSA

3.1. A folyékonyszappanos-, antimikrobiális hatású folyékonyszappanos kézmosás végrehajtása

A kéz teljes felületének befedéséhez szükséges, fali adagolóból kijuttatott folyékonyszappant juttassunk az egyik kézre. Ezt követően kevés vízzel történt habképzés mellett oszlassuk el a szappant mindkét tenyéren, majd az egész kéz felületén.

A kézmosás befejezése után öblítsük le a kezeket folyó, langyos vízzel az ujjak végén kezdve a csukló irányába. (A kezek leöblítésére forró víz nem alkalmas, mert megnövelheti a dermatitisz kockázatát.)

A csap elzárását ún. orvosi csaptelep esetén alkarral, *vagy* könyökkel végezzük, orvosi csaptelep hiányában a csapot papírtörölközővel zárjuk el.

A kezek szárítását papírtörölközővel, *vagy* automata, rolis, egyszer használatos textiltörölközővel végezzük.

az **1. számú ábra** szemlélteti.

4. A KÉZ BŐRÉNEK VÉDELME, KÉZÁPOLÁS

A szappanok, illetve kézfertőtlenítő szerek rendszeres használata esetén még a legkiválóbb készítmények is előidézhetik a kéz bőrének esetleges kiszáradását, a bőr érdessé, repedezetté válik, sőt erre érzékeny személyeknél bőrirritáció, néha enyhe bőrgyulladás is kialakulhat.

Az így kialakult mikrotraumás elváltozások lehetőséget teremtenek a mikroorganizmusok elszaporodásának és a bőr így potenciális fertőzőforrássá válik.

Az ilyen bőrt már nem lehet hatásosan megtisztítani, fertőtleníteni. Ezért nagyon fontos az egészségügyi szolgáltatásban résztvevő személyek kézbőrének folyamatos ápolása és puhán tartása.

A bőrápolás céljára különböző speciális készítmények kerülnek forgalomba.

A kézápoló készítményekkel kapcsolatos fontos higiénés követelmény, hogy ezek nem tartalmazhatnak patogén mikroorganizmusokat!

A bőrápoló készítményeket *vagy* fali adagolóból, *vagy* tubusból (flakonból) kell a kézre/alkarra kijuttatni. (A kézápoló krém tégléből történő alkalmazása – a kontaminációs rizikó miatt – nem megengedett.)

Flakonos kisserelés esetén a flakont *egyszer használatosnak* kell tekinteni, újra tölteni nem szabad!

5. ELLENŐRZÉS

5.1. A kézfertőtlenítő szer készítmény ellenőrzése

Kézfertőtlenítésre csak olyan készítmény alkalmazható, mely az Országos Tisztifőorvosi Hivatal engedélyével rendelkezik. (Az engedély számát – OTH+szám – a készítmény címkéje tartalmazza!).

A készítmény alkalmazása előtt, illetve fali adagoló tartályába történő betöltés előtt ellenőrizni kell a címkén feltüntetett lejárati időt.

A készítmény alkalmazásakor ellenőrizni kell a címkén feltüntetett alkalmazási paramétereket, különös tekintettel az expozíciós (behatási) időtartamra.

6. KÉPZÉS/TOVÁBBKÉPZÉS

A kézhigiéne megfelelő szintű feltételrendszerének biztosításáért, fejlesztéséért az intézmény vezetője felel, kézhigiénés programokat támogat, a szükséges eszközökre és a képzésre anyagi forrásokat és időt biztosít.

A hatásos kézfertőtlenítés csak tájékozott, képzett egészségügyi és szociális személyzettől várható el.

Ezért a személyzet számára a kézfertőtlenítés szabályos és hatásos végrehajtásával kapcsolatos teendőkről az újonnan belépők részére belépéskor, illetve rendszeres időközönként (évenként legalább egy alkalommal) megismétlődő oktatást kell szervezni a helyi sajátosságokat is figyelembe vevő, a kézhigiénés gyakorlatokat szabályzó az oktatást és képzést/továbbképzést, az ellenőrzést tartalmazó szakmai protokollt kell kidolgozni

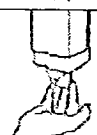
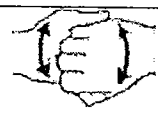
Ennek tartalmaznia kell:

- a szappanos kézmosás, kézfertőtlenítés módszerének leírását,
- a kézmosás végrehajtásához rendelt felelősségi szinteket,
- a kézmosás, kézfertőtlenítés elméleti és gyakorlati ismereteit,
- a gyakorlatban történő végrehajtásának szabályait, kivitelezését,
- a hatásosság és a hajlandóság fejlesztéséhez szükséges ellenőrzési módszereket is.

- az alkalmazott indikátorokat
- a gyakorlati oktatás és továbbképzés gyakoriságát, valamint az oktatás felelőseit.

(Az oktatás, továbbképzés megtörténtét, témáját, valamint az abban résztvevők nevét dokumentálni kell.)

**A szappanos/antibakteriális szappannal történő kézmosás
műveleti sorrendje**

1.		A mosdó vízcsapját nyissuk ki, keverő vízcsap esetén a kifolyó vizet langyos hőmérsékletűre állítsunk be. Lengőkaros (ún. orvosi) csaptelep esetén a csapot alkarral, vagy könyökkel nyissuk meg.
2.		Adagolóból a száraz kezekre juttassunk előírt mennyiségű folyékony szappant, majd ezt egy kevés víz hozzáadásával habot képezve, egyenletesen oszlassuk szét a kéz teljes bőrfelületén.
3.		A tenyereket körkörös mozdulattal egymáshoz dörzsöljük.
4.		Kulcsoljuk össze a jobb és a bal kéz ujjainak <i>belső</i> felszínét.
5.		Kulcsoljuk össze a jobb és a bal kéz ujjainak <i>külső</i> felszínét.
6.		Alaposan mossuk át ujjbegyeinket.
7.		Dörzsöljük bal hüvelykujjunkat a jobb tenyérbe és ismételjük meg a műveletet fordítva is.
8.		Ujjbegyeinkkel dörzsöljük át a jobb, illetve a bal tenyér felszínét.
9.		A kezeket alaposan öblítsük le.
10.	 thoroughly	A kezeket szárítsuk meg egyszer használatos papírtörölközővel, vagy adagolós rendszerű, rolnis egyszer használatos textiltörölközővel.
11.		A vízcsapot papírtörölköző segítségével zárjuk el, ún. lengőkaros (ún. orvosi) csaptelep esetén a csap elzárása könyök, vagy alkar segítségével történik.